

dat zagen de profetische blikken der Duitsche Christelijke conservatieven, zooals Frantz, Radwiltz en Stahl. En dat deze ontwikkeling zou uitloopen op de zelfvernietiging der beschaving, dat werd door den Spaanschen Katholiek Donoso Cortes, weinigen tijd daarna verkondigd.

In de geestelijke sfeer waren de voornaamste religieuze stroomingen: die der Oxfordbeweging, die van kardinaal Newman, of Kierkegaard, door dezelfde gedachte gedreven: n.l. de erkenning, dat de fundamenteelen der Europeesche samenleving in elkaar moesten storten. Zij zagen het gevaar. Zij wisten, dat het Christen-zijn de bestrijding van de grondgedachte van hun tijd, in zich sloot. Daarom bestreden zij ook de zelfvoldane, officiële kerk. Aldus Drucker.

Laten we hier thans ophouden. De laatste uitdrukking kan slechts tegenstand verwekken. Zij is al te goedkoop, al te leelijk, al te onwaardig. „Wie“ is dat toch, die „zelfvoldane, officiële kerk“, dat „hatelijke wezen“, dat zoo dikwijls in hun verbeelding verschijnt, wanneer buitenstaanders over „de kerk“ oordeelen?

Volgen wij echter eerst Drucker verder in zijn beschouwingen.

A.

B. ter B.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Hooggeleerde Heer Redacteur,

Gaarne zag ik een plaatsje in Uw blad als „Ingezonden“ ingeruimd voor het onderstaande:

Als reserve-veldprediker kom ik in direct contact met de nooden en zorgen van onze gemobiliseerde manschappen. En hoevelen er daarvan tobben over den gang van zaken thuis, is niet bij benadering te zeggen. Misschien kan eenige illustratie zijn nut hebben:

Weldu, in een gesprek klagt een broeder zijn leed: „'t is hard. Ik heb een vrouw en vier kinderen, en ben een kleine pachter. Reeds lang is het een vechten om het hoofd boven water te houden, en met Gods hulp is het nog altoos gelukt de eindjes aan elkaar te knopen. Doch nu... mijn gewas staat nog gedeeltelijk te velde, en heel mijn bedrijf is onverzorgd. Mijn vrouw kan niet meer dan ze doet met haar gezin. Zeker, ik krijg kostwinnersvergoeding, maar wat blijft er over van mijn middelen van bestaan. Een knecht huren, kan er eenvoudig niet af. Zelfs niet voor 'n noodzakelijk werk... Een ander voorbeeld: Thuis heb ik een kruide-nierszaak, die nu mijn vrouw, zoo goed en zoo kwaad als het gaat, voortzet. Doch toen ik met verlof kwam, lag alles in 'n hoer. Uit de boekhouding kon ik niet meer wisa. Alle opgaven voor de distributie zaten in de war; mijn vrouw moedeloos, zoo niet hopeloos, verschrikkelijk zenuwachtig en in tranen. Het is haar te zwaar... Nog een voorbeeld: Binnen heel korten tijd verwachten wij vermeerdering van ons gezin. Familie in den omtrek hebben wij niet en geld voor betaalde hulp ook niet. Evenmin plaats voor logeërs, die behulpzaam zouden kunnen zijn. En eigenlijk moet mijn vrouw helemaal rusten... enz.

Is hier nu niet een roeping, zoo heb ik mij afgevraagd, voor de broeders en zusters der kerk?

Ik weet een gemeente, waar de kerkeraad een commissie van broeders benoemde om de belangen der achtergebleven gezinnen te behartigen. Is hier misschien niet zelfs een speciale roeping der diaconie, ten einde nood en armoede te voorkomen? In elk geval lijkt mij het vormen van een plaatselijke centrale commissie voor sociale zorg ten behoeve van gezinnen van gemobiliseerden zeer gewenscht, ja noodzakelijk. En deze commissie betrekke dan hulp in gevallen als bovenstaande uit vrijwillig zich daartoe beschikbaar stellende krachten uit de gemeente. Zij werke in overleg met kerkeraad of diaconie.

Een ieder, die dit leest, berade zich, opdat hulp worde geboden, waar dat noodig is! Het is met een beroep op de broeder- en zusterliefde in Christus, ter wille van velen onzer mannenbroeders, dat ondergeteekende dit onder uw aandacht brengt.

U dankend voor de plaatsruimte,

Uw dw.,

A. W. T. NIJENHUIS.

Staf 21 R. I. Veldleger.

En zouden andere kerkelijke bladen dit niet kunnen en willen overnemen?

Bij voorbaat betuig ik mijn erkentelijkheid.

PERSSCHOUW

Een bericht van het Ned. Chr. Persbureau.

Meer dan eens kwam het Ned. Chr. Persbureau ter sprake. Thans moet ik den vinger leggen bij een bericht, dat ik aantrof in „Friesch Kerkblad“, maar nog niet elders. Redacteur van „Friesch Kerkblad“ is o.a. ds. H. Veldkamp, die het stuk opnam, en er boven schreef, dat het afkomstig was van gemeld bureau. Gezien het feit, dat de synode ook aan ds. Veldkamp als predikant der ontvangende kerk de verzorging van het synodale persverslag toevertrouwde, en hij in die kwaliteit met de pers, en dus allicht ook met het bureau van dr. v. d. Vaart Smit in contact gekomen zal zijn, hebben wij geen enkele reden, om te twijfelen aan de juistheid van de verzekering van „Friesch Kerkblad“, dat n.l. onderstaand bericht afkomstig is van dit bureau.

Liever had ik over de zaak geen woord gezegd; ik heb — we spreken nog al eens over polemiek tegenwoordig — eerst getracht, rectificatie aangebracht te krijgen zonder dat ik zelf in eigen orgaan er over zou hebben te handelen. Vandaar, dat ik eerst nu op de zaak kom. Maar, door oorzaken en om redenen, die ik thans voorbij gaan moet, is daarvan niet gekomen. Derhalve spreek ik thans zelf er over. En bij voorbaat reken ik zoo „half“ en „half“ op een nieuwe bestraffing in de bulletins van het bureau.

Waarom niet heelemaal?

Wel, omdat ik van betrouwbare zijde weet, dat onderstaand merkwaardig bericht niet aan alle abonnees op de berichten van het N.C.P. is toegezonden. Ook niet aan die, welke de berichten betreffende onderwerpen als het hier aangeraakte plegen te ontvangen. Het persbureau schijnt gewone, en ook buitengewone kanalen te volgen voor het lanceeren van zijn berichten.

Of dit samenhangt met de herkomst van zijn copie, weet ik niet. De lezers zullen betrekken, dat het bericht gaat over een gebeurtenis van een openbare vergadering der synode. Best mogelijk dus, dat er iemand van het Bureau is komen luisteren (officieel zat het niet aan de perstafel). Ook mogelijk — in de wandelingen der synode meenden enkelen, dat het geval ditmaal zoo stond — dat het bureau ditmaal putte uit de bron van een synodid; waarmee ik dan noch het Bureau noch de synode (die inzake de pers zelf beslissingen nam) feliciteeren kan, gezien den inhoud van het stuk. Hoe het zij, — we hebben niet in gissingen ons te verdiepen: „Friesch Kerkblad“ noemt het Bureau als bron, en dat is dus alleen verantwoordelijk. Als andere bladen — ik weet het verder niet — de copie geplaatst hebben, dan kan ik dat verstaan. Dat evenwel „Friesch Kerkblad“ het opnam, heeft me gespeten, waar zijn redacteur, bovengenoemd, beter kon weten, en zelf voor officiële copie mocht zorgen volgens opdracht der synode.

Na deze lange inleiding nu het fraaie stuk zelf:

Het Christelijk Persbureau schrijft:

Als de synode gaat handelen over zaken van de Theologische School komt er direct al eenige spanning, om niet te zeggen deining. Dat het naar aanleiding van het rapport der curatoren vooral zou gaan om den zesden hoogleeraar en vervolgens om het promotierecht, was van tevoren te voorzien. Dat zijn de beide questions brillantes momenteel.

Wat dan den zesden betreft, de conclusie, die aan de synode werd voorgelegd was, tot de benoeming daarvan niet over te gaan, een conclusie, die natuurlijk een leelijke streep zou halen door een fonds, dat men reeds eenige jaren bezig is, niet officieel te vormen. Over deze kwestie zijn dan de kampvechters tegen elkaar in het krijt getreden. De voorstanders onder wie met name Dr. G. Keizer, Prof. Dr. S. Greijdanus, Dr. N. Duursema en Dr. G. Diemer betogden om strijd de wenschelijkheid en de noodzakelijkheid. De nadere bestudeering der patristiek (waardoor dit zesde hoogleeraarschap zou moeten worden ingesteld) was, zoo werd betoogd, conditio sine qua non voor een behoorlijk theoloog, en Rome was ons daarin stukken vooruit. Prof. Greijdanus' betoog gaf er duidelijk blijken van, dat hij stellig niet met een bekend man uit onzen tijd kon zeggen, dat hij na de vervulling van zijn wensch van een zesden hoogleeraar, geen enkel eischen meer had. Hij zou eigenlijk ook een professor voor het Syrisch en voor het Assyrisch willen hebben en het bestaande lectoraat bovendien willen behouden. Over de mogelijkheid, namelijk welke man dit alles zou moeten doceeren, werd niet gesproken, hetgeen, van het standpunt van de voorstanders gezien, zeker wijs was. Wel was, een enkele extremist misschien uitgezonderd, een communis opinio dat de financiële mogelijkheden momenteel vrijwel ontbraken. Dientengevolge werd van deze zijde voorgesteld, de conclusie aldus te amendeeren: de wenschelijkheid voor het onderwijs uit te spreken en curatoren te machtigen, voorstellen voor een volgende synode voor te bereiden, zoodra de financiën dit toelaten, een voorstel, dat intusschen op deze synode geen meerderheid wist te halen.

Van de zijde der tegenstanders van den zesden hoogleeraar, onder wie de rapporteur Dr. J. G. Fernhout, Dr. W. A. van Es, Dr. T. J. Hagen, Prof. Dr. G. Ch. Aalders en Dr. D. J. de Groot werd betoogd, dat wel de studie der patristiek werd beklemd, maar geenszins was aangetoond, dat de instelling van een leerstoel daarvoor het meest aangewezen middel was. Een werkgemeenschap van theologen zou in dit opzicht veel vruchtbare werk kunnen doen. Hun voornaamste bezwaar was evenwel, dat bedoeld professorat het doel der Theologische School, namelijk de opleiding tot den dienst des Woords voorbereiden. Houdt men dit doel in het oog, dan is er geen enkele reden voor een leerstoel in de patristiek. Liet men zich leiden door het motief der wenschelijkheid, dan zou er geen einde komen aan onderscheiden wenschen, en zou feitelijk deze wensch consequent moeten leiden tot een volledige uitbouw van de Theologische School tot een miniatur-universiteit. Het was met name Dr. Hagen, die tegen soortgelijk streven zeer krachtig reageerde. Het beding van 1892 liet volgens hem niet toe het scheppen van een wetenschappelijk centrum in Kampen. Bovendien, zoo betoogde Prof. Aalders, ging het in deze kwestie niet om voorkeur voor Kampen of niet, maar om de doodnuchtere vraag of 'n zesde hoogleeraar voor de opleiding van dienaar des Woords noodig was of niet. Hij achtte 5 hoogleeraren te voldoen aan 'n norm, die gesteld mag worden en vond het onverantwoordelijk dat offers van het Gereformeerde volk werden gevraagd voor de vervulling van een niet noodzakelijken wensch. En Dr. Van Es vond, dat men de zaak maar moest uitstellen tot tijd en wijle dat V.U. en Kamper School ineens gesmolten waren, en geen dubbel stel hoogleeraren voor dezelfde vakken meer noodig was.

Na deze uitvoerige debatten werd dan het resultaat,

dat de conclusie der rapporterende commissie werd aangenomen, namelijk om niet over te gaan tot de benoeming van een zesden hoogleeraar. Alleen het woordje „thans“ werd er aan toegevoegd en daarmee de deur geopend, dat een volgende synode er nog eens op terug kon komen. Gelet op de vasthoudendheid der broeders inzake het promotierecht, zal een da capo dan ook wel niet uitblijven, en kan men zich in den tusschentijd van steviger argumenten voorzien, indien althans de nood der tijden niet een heel andere richting instuurt.

Men lette op het volgende:

a. Het N.C.P. bericht, dat het fonds „niet-officieel“ gevormd werd. Maar ter synode is gerapporteerd, dat het onder beheer van curatoren stond; terwijl in de gedrukte Handelingen het een officiële plaats kreeg onder de fondsen, waarvan opgave gedaan werd.

b. Onder de „kampvechters“ lezen we ook de namen van de curatoren Keizer, Duursema, Diemer, Van Es, De Groot. Het lijkt me een benaming, die eerder „niet officieel“ heeten mag, dan het fonds. Overigens vraag ik me af, of een persbureau in een niet-onder-teekend stuk, zoo spreken moet over curatoren.

c. Het Bureau beweert, dat niet gesproken werd over de „mogelijkheid“, „namelijk“, „welke man dit alles zou moeten doceeren. Maar er is wel degelijk gesproken over die mogelijkheid. Het bericht haalt de onderwerpen der debatten door elkaar en vertelt hier onzin.

d. Het bureau spreekt over „de vasthoudendheid der broeders“ (fraaie terminologie voor een bureau, welks directeur predikant geweest is, en dat officieel nieuws, ongekleurd, heeft te geven). De vasthoudendheid der broeders inzake het promotierecht. Dat houdt in dit verband de bewering in, dat de voorstanders van de benoeming van een zesden hoogleeraar voor het promotierecht waren. Helaas is het Bureau er naast. Ik voor mij zeg hier: helaas. Maar ik zet dan mijn naam onder wat ik schrijft. Niet alzo het Bureau, dat blijkbaar niet op de hoogte is van de geschiedenis van het promotierechtdebat. En dan toch maar schrijven!

e. Het Bureau meldt, dat er nog „steviger“ argumenten noodig zullen zijn bij de voorstanders. Erg beleefd tegenover de curatoren Keizer, Duursema, Diemer. Om van prof. Greijdanus maar te zwijgen. En van mijzelf eveneens; het Bureau heeft mijn naam weggelaten. Erg vriendelijk, al is 'n onbillijk tegenover de anderen. Of ben ik misschien die enkele extremist? Wel bedankt; maar ik heb over die financiën mijn meening duidelijk gezegd. Overigens een mooie qualificatie van een persbureau.

f. Eindelijk suggereert het Bureau, dat de zesde hoogleeraar begeerd wordt terwille van het promotierecht. Immers, daaraan indachtig zullen de voorstanders de zaak nog wel verder indenken, ook strategisch. Dat komt evenwel rechtstreeks neer op verdacht-making; duidelijk is uitgesproken, dat de zesde begeerd werd om die en die redenen, die geldend werden geacht, ook al was er geen sprake van een promotierecht-kwestie.

Het geheel is een nieuwe reden, om tegen dit bureau te waarschuwen, en de distributie van zijn nieuws (soms wel, soms niet algemeen) te wantrouwen.

De Veldkamp schrijft in „Friesch Kerkblad“ van deze week:

Naar aanleiding van het knipsel van het N.C.P., opgenomen in het no. van 29 Sept. j.l., maakt men er ons attent op, dat het niet juist is, dat het fonds voor een zesden hoogleeraar niet officieel is. Uit het Curatorenverslag blijkt het tegendeel, en Curatoren doen officieel van een en ander verantwoordelijk.

Voorts mag uit de uitdrukking „extremisten“ in verband met de voorstanders van het zesde hoogleeraarschap niet worden afgeleid, dat zoodanige extremisten ter synode aan het woord geweest zijn. Indien de schrijver dit had willen zeggen, zou dit zeker niet met de feiten in overeenstemming zijn.

En de heer Algra in „Leeuw. Kh.“:

De normale taak van een Persbureau is het geven van objectieve inlichtingen.

Het Ned. Chr. Persbureau schijnt een andere taak te hebben.

Wij lazzen althans in het „Friesch Kerkblad“, dat het Persbureau dit blad had voorzien van een beschouwing over de debatten betreffende den zesden hoogleeraar. De steller van dat artikel is een tegenstander van zulk een benoeming. En hij steekt het niet onder stoelen en banken. Dat is zijn recht. Als hij het n.l. doet als journalist, onder eigen vlag.

Maar als het Christelijk Persbureau van den heer Van der Vaart Smit uitsluitend wil zorgen voor informatie en documentatie, dan moet het niet meer zulke artikelen schrijven. Want dan wordt het een strijdbureau.

We danken den heer Algra voor zijn eerlijkheid.

Persoonlijke smaak van den dominee.

In het hervormd weekblad „De Gereformeerde Kerk“ wordt gehandeld over de opkomende „liturgische beweging“:

Kortgeleden had ik broeders uit een belangrijke stadsgemeente in ons vaderland bij me. Ze vroegen raad. Hun orthodoxen predikant, de eenige, die er in hun gemeente was, want de anderen waren de moderne richting toegedaan, ijverde uit alle macht voor verheffing der liturgie. Tot verdriet van velen zijner kerkgangers. Wat was 't gevolg? Dat men — de uitersten raken elkaar — tot oprichting van een afd. van den Ger. Bond was overgegaan. En daar kerkten nu Zondags velen, die op geen stukken na wisten van de beginselen van den Bond, die volstrekt geen bezwaar hadden tegen het zingen van gezangen, maar genoeg hadden van het liturgie-gedrijf van hun dominee. Zijn er dan geen belangrijker kwesties te

behartigen in onze aan alle kanten gefolterde Kerk? Of om iets anders te noemen. Hier en daar is dan op aandrang van den voorganger, een kerk met koor gebouwd. De Avondmaalstafel staat in het front der gemeente; de preekstoel aan den kant. De dominee heeft daarbij een zekere liturgie, die hij mooi vond — welke? Ieder doet wat goed is in zijn oogen! — ingevoerd. Maar dominee vertrekt. Hij wordt opgevolgd door een collega, die zich aan de tegenwoordig geldende liturgie, van ouds in onze Gereformeerde Kerk in zwang, houdt. Daar staat nu die Avondmaalstafel! Op nonactief. Kon de opvolger, dan veranderde hij de situatie. Maar de Kerk kan niet worden omgebouwd. Wordt dat niet een paskwil?

We zijn tallemal wel eens met die klacht, denk ik. De preekstoel ter zijde, dat is volstrekt ongereformeerd gedacht, want het sacrament komt na het Woord, is daaraan ondergeschikt, en kan desnoods worden gemist, wat van het Woord geenszins geldt. Gelijk in veel gevallen, zoo is het ook hier; men wil meer „liturgie“ (wat feitelijk onjuist is, omdat de preek ook tot de liturgie behoort; men moest eigenlijk zeggen: een andere liturgie, of: meer afwisseling in de liturgie); men verzuimt dan de liturgische vragen op gereformeerde of zelfs protestantische wijze in te denken en te beantwoorden; kijkt naar andere instituten, die niet gereformeerd dachten, ook wat de liturgie betreft; copieert daarvan enkele details; slijkt op die manier brokken roomsche of „hoog-kerkelijke“ grondgedachten, en valt, eenmaal achter Rome aangekomen, ondanks den Galatenbrief, in zóóverre terug uit het nieuwe in het Oude Testament.

K. S.

GENERALE SYNODE DER GEREFORMEERDE KERKEN.

(Slot.)

Prof. dr J. Waterink rapporteerde hierna over een verzoek van de „Eglise Reformée de France“ om medeleven en voorbede.

De commissie stelde voor de deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken op te dragen om terzake inlichtingen in te winnen en op de Synode van 1942 van advies te dienen of het gewenscht is om met deze groep in nader contact te treden.

Een in dien geest gesteld concept-schrijven bood de commissie eveneens ter Synode aan, die zich met de conclusies en het concept vereenigde.

Voorts rapporteerde prof. Waterink over een schrijven van den heer P. Gootjes van Bergen, handelend over de Theol. Hoogeschool, candidatenovervloed en polemiek.

De Synode besloot adressant te verwijzen naar de verschillende agendapunten van deze Synode, die afzonderlijk handelen over elk der genoemde zaken.

Hongaarsche studenten.

Hierna was aan de orde het rapport van deputaten voor steunverleening aan Hongaarsche studenten.

Rapporteur was ds H. A. Munnik van Zwolle, die door den Voorzitter werd verwelkomd en gelukgewenscht met zijn eere-professoraat aan de Universiteit van Debreczen.

Nadat ds Munnik zijn rapport had uitgebracht, rapporteerde daarover ds J. de Vries. De commissie acht het beter, dat niet de Synode zich tot de verschillende classes wenden zal met het verzoek een classicaal deputaat te benoemen, maar dat generale deputaten dat zelf doen.

De Synode vereenigde zich met de volgende conclusies:

1. aan deputaten dank te betuigen voor de werkzaamheden door hen verricht, hun handelingen goed te keuren en aan hen décharge te verleenen, inzonderheid wat het financieel beheer betreft;

2. wederom vijf deputaten te benoemen met dezelfde opdracht;

3. hen te machtigen aan de kerken te vragen een halve collecte of een bijdrage, jaarlijks aan hen af te dragen;

4. hen te adviseeren zich zelf te wenden tot alle classes met het verzoek een classicaal deputaat te benoemen, die de zaak der Hongaarsche studenten behartigt, stimuleert, de bijdragen int en aan den penningmeester der deputaten afdraagt.

Leden, die elders kerken.

De Voorzitter deed mededeeling van een ingekomen voorstel van de leden ds Meyering, ds Hagen, dr Polman en dr de Groot, naar aanleiding van het verzoek van den kerkeraad van Leiderdorp in betrekking tot leden, die elders kerken, waarover de Synode reeds eerder handelde, luidende:

„De Generale Synode, kennis genomen hebbende van de vraag van den kerkeraad der Geref. Kerk van Leiderdorp inzake toepassing der kerkelijke censuur op gemeentelieden, die zich nagenoeg aan alle samenkomsten der gemeente onttrekken en regelmatig in een naburige Geref. Kerk gaan kerken, beweerende daar meer zegen onder de prediking te genieten;

van oordeel, dat het hier inderdaad handelingen betreft, die met het oog op het gebod des Heeren nopens de orde in Zijn Kerk en in verband met de onjuiste beweegredenen, die er aan ten grondslag liggen, vanwege den kerkeraad ernstig dienen te worden tegengegaan;

sprekt uit, dat, ofschoon in het algemeen ten opzichte van zoodanige leden met ernstig en broederlijk vermaan moet worden volstaan, bij voortdurende verwerping van deze vermaning elk geval op zichzelf dient

te worden beoordeeld en met advies der kerkvisitatoren beslist, of voor verdere tuchttoefening termen aanwezig zijn.”

Een breede discussie ontstond, waarna de Synode zich vereenigde in de volgende slotsconclusie:

De Synode enz. spreekt uit:

I. dat de vraag der tuchttoefening voor elk geval afzonderlijk moet worden beoordeeld;

II. dat doorgaans ten opzichte van zoodanige leden met ernstig en aanhoudend herderlijk vermaan zal kunnen worden volstaan;

III. dat indien de kerkeraad in bepaalde gevallen, wegens voortdurende verwerping van deze vermaning, verdere tuchttoefening noodig acht, het toch vanwege het eigenaardig karakter van het kwaad niet gewenscht is, daartoe over te gaan dan na advies van de classis of van de kerkvisitatoren te hebben ingewonnen.

De Synode droeg aan het moderamen op zich tot de regering te wenden met het verzoek om t.a.v. het verbod van autorijden op Zondag, voor kerkgangers een uitzondering te maken.

Vrouwenarbeid.

Ds W. H. v. d. Vegt rapporteerde hierna over het verzoek van den kerkeraad van Ternaard met betrekking tot de positie der vrouw in de kerk. Deze kerkeraad verzocht de Synode, „gezien gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie, arbeid welke deels eigenlijk tot het terrein der ambten behoort, uit te spreken, wat naar Schrift en historie de positie der vrouw in de kerk is en wat daar uit volgt voor onzen tijd ten opzichte van bedoelden arbeid.”

De commissie oordeelde, dat wie zoo ernstige beschuldigingen uitsprekt, behoorlijk argumenteeren moet. Zonder discussie vereenigde de Synode zich met de voorgestelde conclusie:

De Synode, kennis genomen hebbende van het verzoek van den kerkeraad van Ternaard om een uitspraak der Synode over de positie der vrouw in de kerk naar Schrift en historie;

overwegende, dat de kerkeraad zijn verzoek motiveert met de vermelding van „gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie“;

verklaart:

a. dat van een dergelijke propaganda en praktijk haar niets gebleken is;

b. dat de Synode geen instantie is om ter nadere onderrichting een opzettelijke studie in het licht te geven over het aangegeven onderwerp;

en besluit derhalve aan den kerkeraad van Ternaard te antwoorden aan haar verzoek niet te kunnen voldoen.

Hulpbehoevende Diaconieën.

Tenslotte rapporteerde ds S. J. Popma over het verzoek van de Part. Synode van Drente van de Gen. Synode een aanbeveling te mogen ontvangen van een door haar in 1940 te vragen collecte voor de hulpbeh. diaconieën binnen haar ressort.

Conform besloten.

Hierna verdaagde de praeses de zitting tot half acht.

Avondzitting.

In de om half acht aangevangen avondzitting kwam eerst aan de orde de

Perspolemieë

in verband met een verzoek van de Part. Synode van Zuid-Holland-Noord, dat de Synode haar invloed en alle haar ten dienste staande middelen zal aanwenden om aan den misstand inzake de perspolemieë een einde te maken en een voorstel van de Part. Synode van Drente, dat de eisch gesteld worde, dat in de perspolemieë de broederlijke liefde en de waarheid worde gehandhaafd en worde uitgesproken, dat de beschuldigingen van afwijking in de belijdenis niet in de pers behoeven te geschieden, doch in den kerkelijken weg te worden ingediend en behandeld.

Rapporteur was ds H. Meyering.

Hoewel de Part. Synoden van Zuid-Holland-N. en Drente geen feiten noemen, zou de commissie toch niet gaarne deze missives op formeele gronden terzijde leggen, temeer daar het hier een zeer ernstige zaak geldt en de invloed van deze dingen op de gemeente onberekenbaar groot is. Het ondermijnt het vertrouwen en bedreift den Geest Gods, die in de kerk woont.

Den weg der specialisatie op te gaan zooals Drente (voorstel van de classis Beilen) wil, acht de commissie niet aanbevelenswaardig. De commissie oordeelt, dat de Synode haar diep leedwezen moet uitspreken, dat men niet heeft gehandeld naar het vermaan van de Synode van 1936 en een woord van afkeuring moeten doen hooren over de wijze waarop over deze Synode is geschreven. Er moet op deze zaak ook in den kerkelijken weg voortdurend worden gelet.

De commissie stelde de volgende conclusies voor:

1. De Generale Synode spreekt haar leedwezen uit over het feit, dat veelszins geen gevolg is gegeven aan het woord der Gen. Synode van Amsterdam 1936 inzake perspolemieë, opgenomen in haar Acta art. 151;

2. de Synode spreekt er hare afkeuring over uit, dat over de Gen. Synode van Amsterdam somtijds werd geschreven op een wijze, waardoor het vertrouwen in deze meerdere vergadering der kerken bij de leden der kerken moest worden geschaad en tot het trekken van onjuiste conclusies aanleiding werd gegeven;

3. de Synode besluit een herderlijk schrijven te richten tot de kerken, waarin gewezen wordt op de beleeken en den invloed van den persarbeid op het kerkelijk leven in het algemeen en op de gevaren, die aan een polemiek, welke niet beantwoordt aan de eischen, gesteld in de uitspraak der Synode van 1936, zijn verbonden en de leden der kerk worden opgewekt, op deze gevaren te letten en ze door hun persoonlijke invloed mede helpen bestrijden; en voorts nadruk wordt gelegd op de voortdurende noodzakelijkheid om te strijden vóór de waarheid en tegen de vijanden der kerk van Christus, waardoor de eisch der broederlijke eenheid in het zoeken van het heil der kerk te ernstiger naar voren komt;

4. de Synode besluit, de classicale vergaderingen per circulaire op te wekken, om nauwlettend acht te geven op den inhoud van de binnen haar ressort verschijnende kerkelijke bladen in verband met de uitspraak der Gen. Synode van 1936 inzake polemiek en van eventueel inkomende klachten en bezwaren desbetreffende ernstig nota te nemen.

Er gaven zich twaalf sprekers op.

Prof. dr J. Ridderbos heeft met instemming de conclusies gehoord, waarmede allen het natuurlijk eens zijn. Spr. zou deze conclusies gaarne zonder debat zien aangenomen om ons daarmee voor God te verootmoedigen. (Instemming.)

Het advies van prof. Ridderbos werd door verschillende leden overgenomen en kwam als voorstel van orde in behandeling.

Ds W. H. den Houting persoonlijk met het verzoek wel kunnende meegaan, vroeg of het wel wjs was om in een bepaalde stemming een beslissing te nemen.

Prof. Ridderbos antwoordde, dat hij het voorstel niet doen zou als het een zaak gold waarover allen het niet eens zijn.

Dr W. A. v. Es heeft onoverkomelijke bezwaren tegen de vierde conclusie en voorziet een bron van onrust in de classicale vergaderingen.

Prof. dr J. Waterink zelde, dat als de conclusies unaniem worden aangenomen, dit of een wonder van God is of een oogenblik van groote tragiek.

Prof. dr Ridderbos merkte op, dat hij het standpunt van dr v. Es kan verstaan. Maar dan kunnen de eerste drie conclusies toch wel worden aangenomen. Als de Synode zich eenparig uitsprekt, dan gaat ook daarvan groote kracht uit.

Ds den Houting vroeg of dan niet kan worden volstaan met bijzonderen nadruk te leggen op de beslissing van 1930.

Prof. Ridderbos adviseerde de vierde conclusie los te maken van de andere.

Besloten werd om de vierde conclusie te doen vervallen.

Het aan de kerken te zenden herderlijk schrijven zal door het moderamen worden geconcipeerd.

De dialectische theologie.

Hierna rapporteerde ds J. de Vries over de aan deputaten voor buitenlandse kerken gegeven opdracht inzake het geschrift tegen de dialectische theologie.

De commissie stelde de volgende conclusie voor:

1. aan de deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken toe te staan, dat zij iemand trachten te vinden, aan wien zij naar hun oordeel kunnen toevertrouwen een geschrift, als bedoeld in art. 122 III 6, Acta Amsterdam samen te stellen en aan wien zij de vrijheid mogen laten het te doen naar eigen inzicht, met de bepaling er bij, dat hij zich zooveel als 'kan, houde aan de opdracht;

2. aan hen op te dragen het geschrift te keuren en daarbij uit te spreken, dat deze keur voor de Synode genoegzame waarborg zal zijn om de verantwoordelijkheid van een opdracht als omschreven in Acta 36 Amsterdam art. 122 III 6 op zich te kunnen nemen;

3. den deputaten te verzoeken, dat zij zorg willen dragen voor de vertaling van het geschrift in het Engelsch, het Duitsch en het Fransch;

4. aan hen toe te vertrouwen, dat zij een uitgever zoeken, die in de drie genoemde talen de uitgave tegen billijke voorwaarden wil verzorgen met een oplage van 1500 exemplaren in totaal, naar behoefte verdeeld over de drie talen;

5. aan deputaten te vragen, dat zij voor een doelmatige verspreiding de maatregelen nemen, die zij noodig achten, het aan hen overlatend welke adressen zij meenen, dat daarvoor het eerst en het meest in aanmerking komen;

6. het bedrag van f 2000,—, dat aan de deputaten werd toegestaan te verhoogen met f 1000,—, welk bedrag naar het oordeel van uw commissie wel het kleinste bedrag zal zijn, dat voor de uitvoering van de opdracht noodig zal blijken.

De conclusies werden aan betrokken deputaten ter overweging gegeven.

Curaçao.

Hierna kwam aan de orde het rapport van de Geref. Kerk van 's-Gravenhage-West.

De J. de Vries las eerst een uittreksel uit het rapport en rapporteerde vervolgens over dit rapport. De commissie stelde aan de Synode voor:

1. aan de Kerk van Den Haag-West den dank der Synode over te brengen voor de goede zorgen, welke zij aan de wijk Curaçao heeft besteed, alsook aan deputaten voor de militairen;

2. met de Kerk van Den Haag-West en de wijk Curaçao in te stemmen, dat institueering van de wijk Curaçao gewenscht is;

3. met betrekking tot de financiële zijde van de institueering der wijk Curaçao van Den Haag-West:

a. een eventuele aanvraag om hulp voor dat doel door de Kerk van Den Haag-West aan de classis 's-Gravenhage dringend aan te bevelen;

b. op te dragen aan de generale deputaten ad art. XI de te institueeren Kerk van Curaçao te steunen met een bedrag van f 900,—;

c. op te dragen aan de deputaten voor de verstrooiden in Oost- en West-Indië, dit te doen met een zoodanig bedrag als noodig blijkt na aftrek: te van de bijdrage van de classis 's-Gravenhage; 2e van den steun van de deputaten voor de verzorging der gereformeerde militairen, groot f 1000,—; 3e van den steun van de generale deputaten ad art. XI, groot f 900,— (ten hoogste f 2500,—);

4. uit te spreken, dat de Kerk van Curaçao (dat is dus na haar institueering) haar aanvragen om steun in 't vervolg aan de betrokken kerkelijke instanties behoort te doen via de classis 's-Gravenhage of door die classis speciaal voor Curaçao eventueel benoemde deputaten;

5. een schrijven te zenden aan den wijkraad Curaçao, waarin tot uiting komt de dankbaarheid der Synode voor den zegen op den arbeid op Curaçao en omgeving en waarin ook de waardeering en erkentelijkheid der Synode wordt uitgesproken voor den trouwen arbeid

en groote
heid doe
6. een
Houtzage
voor de
tijdens h
Prof. d
de milit
op, dat d
waren, w
Ds N.
als soort
worden a
Na bez
conclusie

Tensl
het rap
en het
Zuid on
regering
Wiering
De con
conclusie

1. de S
te keure
dragende
2. deput
gevoerde
3. opmi
nien en
a. te
Geref. in
het oog
h. de
het zelf
te bevo
schotten
c. aan
staatkun
financiee
d. even
nities
geestelijk

e. aan
in Janua
dragen in
De ram
opmerkin
De voor
Holland
de Synod
D. Nauta
zitting va
Om teg
gebed en
volgende

In de
werden
gesteld
verzoek
in betrek
voor kerk

Na ove
Wijk, ge
Aan de
(die een
De r
sie, om
gelijk o
moet geg
Ds N.
de voorge
De con
om prof.
te geven
In de
Wijk een
Na een
een conc
uitgeke
Wiering
directie
terecht zi

Hierna
voor onde
van de F
een voers
bezwaars
Het rap
was tevo
gesteld.
Het rap
de verbot
stituut er
doopleden
sluite: a.
de wijze
dracht h
op het v
de kerk
over de d
Deze r
handelt a
wassen i
bonds on
tusschen
ren van
incomple
heid lever
ning t.a.v
die onge
en Christ
digen en
Dr W.
dezer ma
port van